

Συμμετοχικό εργαστήριο της Αχαΐας Α.Ε. για το μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα - Φύλλο συλλογής_

Όνομα διοργανωτή	ΑΧΑΪΑ – ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε.	Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας	
Όνομα ομάδας		Αριθ. συμμετεχόντων	17
Τοποθεσία	Διαδικτυακή συνάντηση	Ημερομηνία	26/01/2021
Υπό εξέταση περιοχή	Αγροτικές και ορεινές περιοχές νομού Αχαΐας		

Χαρακτηριστικά με τα μεγαλύτερα κενά/η μέγιστη δυνατότητα μεταξύ πιθανού και επιθυμητού μέλλοντος

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν/δυνητικές ευκαιρίες
<p>Κλιματική αλλαγή / Περιβάλλον – Η περιοχή της Αχαΐας (πλην του αστικού κέντρου της Πάτρας) περιλαμβάνει μια έκταση 3 214,10 τετρ. χιλ. στην οποία υπάρχουν 244 τοπικά διαμερίσματα εκ των οποίων τα 158 είναι ορεινά. Στην πλειοψηφία των τοπικών διαμερισμάτων (49%) κατοικούν από 100 έως 500 κάτοικοι. Η φύση και το περιβάλλον του ορεινού όγκου είναι ιδιαίτερα ελκυστικά, ενώ υπάρχει πληθώρα ιστορικών και θρησκευτικών μνημείων, καθώς και τουριστικοί πόλοι έλξης όπως το χιονοδρομικό κέντρο Καλαβρύτων. Γενικότερα, η γεωμορφολογία της περιοχής συμβάλει στην παραγωγή τοπικών προϊόντων υψηλής ποιότητας.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα φυσικά κάλλη και τα αξιοθέατα της περιοχής μπορούν να έλξουν επισκέπτες τόσο από την Ελλάδα και το εξωτερικό καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. • Απαιτείται καλύτερη προστασία του τοπικού περιβάλλοντος όπως πχ. στον Χελμό. Γενικότερα, όμως απαιτείται ένα βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης που θα συμβάλει στην προστασία του τοπίου και της βιοποικιλότητας. • Καθώς ο ενεργειακός χάρτης της χώρας αλλάζει η περιοχή μπορεί να συμβάλει και να ωφεληθεί προωθώντας την κυκλική οικονομία και δημιουργώντας νέες πηγές εισοδήματος για τους κατοίκους, ως φυσικά πρόσωπα και όχι μόνο για μεγάλους επενδυτές.
<p>Υποδομές / υπηρεσίες - Οι περιοχές των Καλαβρύτων και της Αιγιαλείας είναι εύκολα προσβάσιμες τόσο από την Αθήνα και από την Πάτρα. Αντίθετα, σε μεγάλα τμήματα της περιοχής και ιδιαίτερα στα ορεινά χωριά το οδικό δίκτυο είναι ανεπαρκές με αποτέλεσμα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η περιοχή χρήζει βελτίωσης σε βασικές υποδομές όπως οδικά δίκτυα, εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού, μονοπάτια με σήμανση για πεζοπορία. Οι υποδομές αυτές θα συμβάλουν στην ανάδειξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού (αρχαιολογικός, μοναστηριακός, γεωλογικός, φυσιολατρικός, πολιτιστικός, οινοτουρισμός).

<p>γεινιάζοντα χωριά να μην έχουν οδική επικοινωνία μεταξύ τους.</p> <p>Μεγάλες ελλείψεις παρατηρούνται σε βασικές υπηρεσίες, όπως υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευση, κτηνιατρικές υπηρεσίες, κλπ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σύγχρονα αρδευτικά έργα θα βελτιώσουν την αγροτική παραγωγή και θα περιορίσουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Το νέο φράγμα Πείρου - Παραπεύρου μπορεί να δημιουργήσει έναν τουριστικό προορισμό και να προσδώσει μια νέα δυναμική ανάπτυξης στην δυτική Αχαΐα. • Το κτηματολόγιο και η χαρτογράφηση της περιοχής θα βοηθήσει ώστε οι κάτοικοι να αναγνωρίσουν εκτάσεις που τους ανήκουν και έχουν παραμεληθεί ώστε να τις εκμεταλλευτούν καλύτερα.
<p>Δημογραφικό – Η περιοχή παρουσιάζει έντονα φαινόμενα εγκατάλειψης και στην πλειοψηφία των μικρών ορεινών κοινοτήτων διαμένουν μόνιμα λιγιστοί κάτοικοι, κυρίως ηλικιωμένοι.</p> <p>Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το πρόβλημα της μη παραμονής γυναικών στην ύπαιθρο καθώς οι ευκαιρίες απασχόλησης και κοινωνικής ζωής για αυτές είναι εξαιρετικά περιορισμένες.</p> <p>Η γεωργική εκπαίδευση είναι ελλιπής καθώς λιγότεροι από 1% των γεωργών έχουν λάβει κάποιας μορφής γεωργική εκπαίδευση.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η έλλειψη πληθυσμού λειτουργεί ως αντικίνητρο για επενδύσεις και υποδομές. • Ο τοπικός πληθυσμός πάσχει από έλλειψη αυτογνωσίας ως προς την δυναμική της περιοχής του και ανεπαρκή εκπαίδευση. Οι παράγοντες αυτοί επιδρούν αρνητικά στη μορφοποίηση και σχεδιασμό αναπτυξιακών δράσεων, π.χ. με τη συμμετοχή παραγωγών, παρόχων υπηρεσιών και άλλων τοπικών φορέων. • Η παροχή γεωργικής εκπαίδευσης από μικρή ηλικία θα συνέβαλε στην καθετοποίηση της παραγωγής του πρωτογενούς τομέα και στην αλλαγή της νοοτροπίας στις νέες γενιές ως προς την απασχόλησή τους σε αυτόν (δυνατότητα κατάρτισης και μεταλυκειακής εκπαίδευσης σε συνεργασία με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της περιοχής – Παν/μία Πατρών) • Η κοινωνική ενσωμάτωση του αλλοδαπού εργατικού δυναμικού που απασχολείται στον πρωτογενή τομέα θα μετρίαζε τις επιπτώσεις του δημογραφικού προβλήματος.
<p>Εισόδημα / εργασία Σημαντική πηγή εισοδήματος είναι ο πρωτογενής τομέας και η περιοχή παράγει μια πληθώρα προϊόντων όπως ψάρια, τυριά, μέλι, αρωματικά φυτά, σταφίδα, κ.α. Επιπλέον στην περιοχή δραστηριοποιούνται 2 δυναμικές Ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών (Καλάβρυτα και Αίγιο)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Θα μπορούσε να υπάρξει ένας συνδυασμός δραστηριοτήτων που να λειτουργούν συμπληρωματικά της αγροτικής παραγωγής μέσω της πολυδραστηριότητας, όπως παροχή υπηρεσιών, αγροτουρισμός και επισκέψιμες επιχειρήσεις, βιοτεχνία, κλπ. • Το συνολικό τουριστικό προϊόν της περιοχής θα μπορούσε να αναβαθμιστεί ποιοτικά και να εμπλουτιστεί - ενισχυθεί (με επενδύσεις

<p>Παρόλα αυτά οι αγροτικές περιοχές χαρακτηρίζονται από μικρό κλήρο και μικρό αγροτικό εισόδημα. Η περιοχή κατατάσσεται στις φτωχότερες περιοχές της χώρας.</p> <p>Στις ορεινές περιοχές η κτηνοτροφία είναι ακμάζουσα και παράγει υψηλής προστιθέμενης αξίας και αναγνωρισιμότητας (πχ. φέτα Καλαβρύτων).</p> <p>Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί ο πολυτεμαχισμός του κλήρου. Υπάρχουν 22 000 γεωργικές εκμεταλλεύσεις και 43 000 άτομα ή νομικά πρόσωπα που είναι κάτοχοι ή μέλη γεωργικών εκμεταλλεύσεων.</p> <p>Επίσης, στην περιοχή είναι καταγεγραμμένοι 38 000 μόνιμοι ή εποχιακοί εργάτες γης.</p>	<p>στη διαμονή, την εστίαση κλπ) με στόχο την ανάδειξη της ταυτότητας της περιοχής και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, με την απαραίτητη εκπαίδευση των κατοίκων και τη μέγιστη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της περιοχής. Ο παραγωγικός κάμπος της δυτικής Αχαΐας διαθέτει μεγάλες τουριστικές μονάδες οι οποίες δεν έχουν συνδεθεί με τον περιβάλλοντα γεωργικό πληθυσμό. Παραγωγοί θα μπορούσαν να παρέχουν υπηρεσίες υποστηρικτικές του τουρισμού όπως εφοδιασμός ή διάθεση τοπικών προϊόντων, επισκέψιμες αγροτουριστικές μονάδες, κλπ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έμφαση πρέπει να δοθεί στην παραγωγή ποιοτικών και δυναμικών προϊόντων (βιολογική και βιοδυναμική γεωργία, ΠΟΠ, αρωματικά φυτά και βότανα – π.χ. Sideritis clandestina) που μπορούν να εξαχθούν στο εξωτερικό. • Είναι αναγκαίο να δοθούν κίνητρα μετεγκατάστασης στην περιοχή σε ανθρώπους και επιχειρήσεις (π.χ. κάλυψη εξόδων προώθησης τοπικών προϊόντων στον εξωτερικό) όπου θα βρουν και θα δημιουργήσουν ευκαιρίες απασχόλησης και εισοδήματα, δεδομένης και της ανάγκης επιστροφής ανθρώπινου δυναμικού στις αγροτικές περιοχές που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια (οικονομική κρίση, πανδημία). • Υπάρχει επίσης η δυνατότητα διοργάνωσης πολιτιστικών δρώμενων καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου σε διάφορες περιοχές, ώστε να υπάρχει συνεχής επισκεψιμότητα και μόχλευση της τοπικής οικονομίας.
<p>Ψηφιακή τεχνολογία – Υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις στην ευρυζωνική πρόσβαση και στις τηλεπικοινωνίες.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η ψηφιακή τεχνολογία αποτελεί βασικό παράγοντα που θα διαμορφώσει το μέλλον της περιοχής παρέχοντας ευκαιρίες για τηλεργασία, εκπαίδευση, διαφήμιση, κ.α. • Πέραν των ψηφιακών υποδομών είναι απαραίτητη η εκπαίδευση των κατοίκων της περιοχής στις νέες τεχνολογίες ώστε να

κατανοήσουν τις δυνατότητες και ευκαιρίες που αυτή προσφέρει.

Πώς μπορούν να καλυφθούν αυτά τα κενά/να επιτευχθούν οι δυνατότητες; Απαραίτητες προϋποθέσεις/απαιτούμενες δράσεις

Απαραίτητες προϋποθέσεις
<p>Στον αγροδιατροφικό τομέα προκειμένου να βελτιωθεί το εισόδημα των παραγωγών απαιτούνται μια σειρά εργαλείων όπως δημοπρατήρια, αγροδιατροφικές συμπράξεις, εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, καθετοποίηση της παραγωγής, μείωση του κόστους παραγωγής, και στροφή στα βιολογικά και πιστοποιημένα προϊόντα, σύσταση ομάδων παραγωγών και συνεταιρισμών.</p>
<p>Για την τόνωση της επιχειρηματικότητας είναι αναγκαίο να προκύψουν συλλογικά σχήματα και συνεταιρισμοί με την απαραίτητη χρηματοδότηση. Υπάρχει δυναμισμός και όραμα όπως αποδεικνύεται από τον Γυναικείο Συνεταιρισμό Καλαβρύτων, αλλά απαιτείται στήριξη μέσω χρηματοδότησης από προγράμματα τύπου LEADER.</p>
<p>Η βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης απαιτεί να αναπτυχθούν και μη γεωργικές δραστηριότητες όπως πολιτιστικές και κοινωνικές εκδηλώσεις, παράλληλα με την ύπαρξη υπηρεσιών από επιχειρήσεις, συμβούλους, μελετητές, κλπ. Ενδεικτικά στην περιοχή των Καλαβρύτων σχεδιάζονται θύλακες κοινωνικής δραστηριοποίησης σε κεντρικά χωριά που θα βελτιώσουν την κοινωνική ζωή στις περιβάλλουσες μικρές κοινότητες.</p>
<p>Χρειάζεται ανάδειξη των τοπικών προϊόντων μέσω συνεργειών, όπως σύνδεση της εστίασης με την τοπική παραγωγή. Κρίσιμο παράγοντα προς αυτό θα αποτελέσει μια κεντρική πολιτική παρέμβαση με συνεργασία του κράτους, της περιφέρειας, των δήμων και των συνεταιρισμών. Παράλληλα απαιτείται ένα επιχειρησιακό σχέδιο για την αναβάθμιση της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής και του branding της, θέτοντας καινούργιους στόχους συνδυάζοντας τον πολιτισμό, την τεχνολογία, τα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες, δημιουργώντας ένα όραμα για την περιοχή και προσφέροντας μια μοναδική εμπειρία στους επισκέπτες.</p>
<p>Στον πρωτογενή τομέα, η βελτίωση των εισοδημάτων προϋποθέτει μια καλύτερη κατανομή του κέρδους στην εφοδιαστική αλυσίδα ώστε να αυξηθεί η τιμή του παραγωγού χωρίς να αυξηθεί η τιμή του καταναλωτή. Κάτι τέτοιο θα επιτευχθεί μέσω της υποστήριξης αναπτυξιακών εργαλείων που θα φέρουν πιο κοντά τον καταναλωτή με τον παραγωγό. Ο μικρός κλήρος πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσω εγγειοβελτιωτικών έργων και αναδασμών ώστε να αυξηθεί το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, ενώ έμφαση θα πρέπει να δοθεί στις επενδύσεις μέσω του δεύτερου πυλώνα της Κοινής Αγροτικής Παραγωγής.</p>
<p>Για τη συμμετοχή στην διακυβέρνηση είναι αναγκαίο ο πληθυσμός της περιοχής να γνωρίζει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής. Αυτή η γνώση είναι απαραίτητη για να κινητοποιηθεί ολόκληρη η εφοδιαστική αλυσίδα να αναδειχθούν τα τοπικά προϊόντα και να προσελκυσθούν τουρίστες. Η συμμετοχικότητα στην διακυβέρνηση μιας περιοχής αποτελεί όχι μόνο ως θέμα δημοκρατίας αλλά και ορθής χρήσης της.</p>

Εμπνευσμένη ιστορία:

Τα προγράμματα τύπου LEADER έχουν αποδειχθεί διαχρονικά ως ένα ιδανικό εργαλείο τοπικής ανάπτυξης από τα κάτω προς τα επάνω. Ξεκίνησαν σαν μια περιορισμένη πρωτοβουλία όπου τοπικοί φορείς συμμετείχαν με ένα μικρό προϋπολογισμό σε αναπτυξιακές δράσεις (τοπική στρατηγική), και μέσω στοχευμένων δράσεων έχουν συνδράμει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της υπαίθρου. Κατ' αυτόν τον τρόπο και η πρωτοβουλία για το "Μακροπρόθεσμο Όραμα για τις αγροτικές περιοχές με ορίζοντα το 2040" κινητοποιεί τους τοπικούς φορείς και κατοίκους των αγροτικών περιοχών ώστε να δημιουργηθούν ουσιαστικές προϋποθέσεις – πρωτοβουλίες για τη διαμόρφωση πολιτικών και επίτευξη μακροπρόθεσμων αναπτυξιακών στόχων.

Τα ΟΙΝΟΞΕΝΕΙΑ θεωρούνται ένας καινοτόμος θεσμός, που περιλαμβάνει μια πολυήμερη πολιτιστική και γαστρονομική διαδρομή στα τοπία και τις γεύσεις της Αιγιάλειας, στον πλούτο της αμπελοοινικής παράδοσης, τον πολιτισμό και τη φιλοξενία της περιοχής, με μια πλειάδα εκδηλώσεων υψηλής αισθητικής αξίας και γαστρονομικές εμπειρίες, με τη συνεργασία και τη συμμετοχή πολλών διαφορετικών φορέων και κλάδων (αυτοδιοίκηση, τουρισμός, εστίαση κλπ)